

ŽĚŁOWY PLAN

Rěcnego centruma WITAJ za lěto 2023

Předstovo

Hłowne žělowe wobtuki Řěcneho centruma WITAJ (RCW) wobstoje dalej ako doněta. Wobstawne nadawki, ako su w rozpšawje wopisane, zwězujou teke w lěše 2023 wětšy žěl personelnych a financelnych resursow Řěcneho centruma:

- wudawanje wučnicow a wučnych materialijow,
- pšewóžowanje praktikarjow na zakłaže aktualnych wědomnostnych dopóznašow k wěcejřěcnošći z fachowymi publikacijami a pšednoskami,
- pšewježenje wšakorakich projektow,
- młožinske socialne žěto w šulach,
- wježenje internatowu w Chóšebuzu a w Budyšynje.

Paralelnje k tomu mamy dłužkodobnym wupominanjam zaměrnje slědowaš.

1. Kubtańskopolitiske žěto w Górnej a Dolnej Łužycy koncentrěrujo se na dalšne pšewóžowanje pšesajženja **koncepta 2plus** a na konsekwence z **wuslědkow ewaluacije primarneje wučby w Bramborskej**. W tom zwisku ma se pšawniske póstajenje za serbske šule a šule ze serbskorěcny m poručenim w Sakskej hyšći nowelěrowaš. Rownocasnje se w Sakskej druga ewaluacija koncepta 2plus w zagronitosći Saksojskego statneho ministraštwu za kultus (SMK) pšewjeduju. RCW jo do ewaluacije zapšěgnjony. Dalšne partnerje SMK su Serbski institut, Uniwersita Lipsk a Uniwersita Friedricha Schillera Jena.
2. Projekta za **wuwise pšeložowańskego programa** dolnoserbšćina-nimšćina a gornoserbšćina-nimšćina wježomy na zakłaže pšidatneho spěchowanja pšez Załožbu za serbski lud w lěše 2023 dalej. Wótpowědujucej pšosobje stej pla załožby zapódanej.
3. Wótpowědnje **programatice žělabnošći RCW** napomina řěcny centrum teke w lěše 2023 Sakske statne ministraštwu za kultus, wudaš informacisku a argumentacisku brošurku wo wučbje po koncepcje 2plus w zakładnych šulach za serbsko- a nimskorěcnych starješych, po tom až jo jomu w lěše 2020 nimski a serbski manuskript pšedpožył.
4. Dalšny wažny a dłužkodobny nadawk stoj teke w zwisku z řěcny m planowanim a póšěgujo se na nažětanje zakładow za **certificěrowanje gorno- a dolnoserbškich řěcnych zamóžnosćow** po Zgromadnem europejskem referencnem ramiku za řěcy.
5. **Na kwalisce serbskorěcneho kubtanja w žišownjach Dolneje a Górneje Łužyce** ma se dalej žělaš. Zakład za to – „Katalog kwalitativnych kriterijow k spěchowanju a pósrědnjanju serbšćiny w žišecy m dnjowny m pšebywalnišćach" – pšedlažy za Saksku a Bramborsku, ku katalogoju słušajucy žělowy zešywk doněta jano za Saksku. Za kwalitativny management na pólu serbskorěcneho wótkubtanja se w kubtanišćach stawnje wabi a wótkubtařkam a wótkubtařjam dawa se pódpěra w formje řěcny m a pedagogiskich dalejkubtanjow.

Slědujuce tabulki zwobraznjuju staw realizěrowanych a planowanych aktiwitow w jednotliwych wobtukach. Procentualne informacije pód 100 su pówoblicone. **Zelene** markěrowane kašćiki pokazuju staw realizacije kónc lěta 2022 a **žolte** pokazuju planowany staw do kónc lěta 2023.

gymnaziumje zawěsćiš. Pšespytowaś ma se, lěc dejali se wopšimješa nadawkow wěcej temam wuknikow pšiměriś.

Rěcny centrum WITAJ pódpěrujo Domowinu pši pšesajženju žětowych směrnicy Domowiny a napišo za swóje wobtuki k směrnicy wótpowědujuce rozpšawy za cas 2021 do 2023.

Pšechad wot WITAJ-kupki žiśownje do bilingwalnej wucby w zakładnej šuli jo za rěcne wuwisě žiśi wósebne wažna a pregujuca faza. Wetom až jo powšykny pšechad wót žiśownje do šule w Bramborskej derje řadowany a wopisowany, felujo wobglědowanje toś toho pšechada w nastupanju WITAJ-wobtuka.

Zaměr pšeslěženja jo pódpěranje wobstawnego procesa pšiswójenja serbskeje rěcy žiśi pšez efektiwne wugótowanje pšechadneje faze wót imersiskego rěcneho pósrědnjenja w žiśowni k bilingwalnej wucbje w zakładnej šuli.

Wuchadnišćo su napšašowanja inwolwěrowanego pedagogiskego personala žiśownjow a zakładnych šulow, mjazy drugim k slědujucym temam: statistika WITAJ-žiśi, pšechad w koncepciji kubtanišća, južo eksistěrujuce kooperaciske formy mjazy žiśownju a šulu a rěcne zamóžnosći žiśi pši spušćenju žiśownje.

Na zakłaže dobytych informacijow se wužětaju konkretne, za praksu se gózece dopóručenja ako na pšikład móžne kooperaciske formy, mustry za kooperaciske dogronjenja, zgromadne rěcne projekty WITAJ-žiśi w slědnem pšedšulske a přednem šulske lěše, dopóručenja za žěto ze starjejšymi a naraženja za wótpowědne casowe planowanje za slědne lěto w žiśowni.

2. Prezenca serbskeje rěcy w nowych medijach

<p>www.sorbische-vornamen.de Mjenjam maju se wóznamy w nimšćinje pšidaś a bok ma se zasej <u>programěrowaś</u>, wóznamy w dolno- a górnoserbšćinje su zapódate.</p>		70 %
<p>Portal www.sorbisch-lernen.de/ www.materialien.sorbischlernen.de se z materialijami za dolno- a górnoserbsku wucbu połni a <u>ceły bok se znowa systematizěrujo a wótpowědne programěrujo a 2023 wózwajijo se dolnoserbski wobtuk.</u></p>		80 %
<p>Pšetožowański program za dolno- a górnoserbšćinu do nimšiny a nawopak jo pod sotra.app zjawnosći pšistupny a se dalej wuwija.</p>		90%

Portal www.sorbischlernen.de jo se w lěše 2018 zjawnosći spšistupnił a wopšimujou slědujuce boki serbskich institucijow za wuknjecych serbskeje rěcy:

www.sprachkurs.sorbischlernen.de (bok w zagronitosći załožby)

www.krokpokroku.sorbischlernen.de

www.kšacpókšacu.sorbischlernen.de

www.sprachzertifikat-sorbisch.de

www.materialien.sorbischlernen.de

www.dolnoserbski.de

4. Wuwijanje rěcy a pedagogika/lektorat

Do běžnych nadawkow RCW słuša wužětanje wučbnicow a wučbnych materialijow za wuknikow Dolnjeje a Górneje Łužyce. **W lěse 2023 žěła se celkownje na 34 titlach (8 dolnoserbbskich, 26 górnoserbbskich), kótarež maju až do kónca lěta w Ludowem nakładnistwje Domowina (LND) wujś.** K tomu licymy mjazy drugim w Górnej Łužycy za zakładnu šulu wuwise noweje mašeršćiny za 2. lětnik z wótpowědujucym pśidatnym materialom. Nowostka jo teke wužětanje cytańskeje lodki, kótarež musy rěd žělowych knigłow k rozdźělnym temam wopśimjeś. Nowe wučbnicowe rědy za pśedmjata geografija a biologija we wušej šuli a za pśedmjat biologija na gymnaziju se kompletěruju. Za gymnazij ma nowe wudaše knigłow Naša maćeršćina za 11. / 12. lětnik nastaś. W Dolnej Łužycy žěła se tejerownosći na wudopońnjucem materialu k rědoju LUTK. Tak matej se žělowe knigły za 2. lětnik nažětaś a k tomu wudopońnjucy material za ceptarja.

Druge titele pominaju žěto pśez někotare lěta. Do toho słuša žěto na nowych cytankach za wušu šulu a gymnazij, ako teke na nimsko-serbskem šulskem słowniku.

Lisćina titelow (glej tabela) zestajijo se w zgromadnem dojadnanju mjazy RCW, ABC a LND. Wóna wobzamkno se w pśizwóleńskej komisiji, do kótarejež słušaju mimo toho Załožba za serbski lud a fachowe póražowarje. Wuwijański a produkciski proces rědujo se eksaktnje w mjasecnych pósejženjach OPK z LND (OPK - operatiwna planowa kontrola).

1.	Pučnik po hornjoserbšćinje, gramatika	0/65/23-3A
2.	Słowničk/Wörterverzeichnis	0/124/23-5B
3.	Terminologija za nabožinu	0/143/23-2A
4.	Naš časnik, plakat, hs.	0/198/23-1A
5.	Ambrož a Maks, Płomjo-edicija	0/199/23-1A
6.	Naš zeger, plakat, 3. žěl, ds.	0/200/23-1W
7.	Serbšćina A1, džěłowa kniha za započatkarjow	0/202/23-1B
8.	Narska liška, grajne plany	0/202/23-1B
9.	Lutk 1, pisański zešyw	1/151/23-3W
10.	Wuknu sam/a, zešiw k samowuknjenju	1/171/23-1A
11.	Wopisowanje činitosćow, džěłarnička	2/90/23-3A
12.	Łuskač 2, džěłowy zešiw	2/120/23-2A
13.	Naša maćeršćina 2, wučbnica	2/121/23-1A
14.	Zwučujemy a pisamy 2, džěłowy zešiw	2/122/23-1A
15.	Lutk 2, 1. žěl, žělowe knigły	2/117/23-1W
16.	Lutk 2, 2. žěl, žělowe knigły	2/118/23-1W
17.	Čitanska křinja - čitanske šćežki	2/126/23-1A
18.	Čitanska křinja - mjezsobne počahi	2/127/23-1A
19.	Słownick za dolnoserbbske šule	3/83/23-6B
20.	Wuknjemy serbsce 3, džěłowy zešiw	3/118/23-3B
21.	Łuskač 3, džěłowy zešiw	3/133/23-2A
22.	Serbšćina 3, džěłowy zešiw z CD	3/134/23-2B
23.	Wuknjemy serbsce 4, džěłowy zešiw	4/92/23-3B
24.	Wuknjemy serbsce - zwučow. zešiw k słownikej	4/105/23-1B
25.	Čitanka 5, wučbnica	5/120/23-1A

26.	Handrij Zejler - Słónco swoboda	5/121/23-3A
27.	Pućowanje po stawiznach 1, hs., wučbnica za wyše šule	5/122/23-1A
28.	Biosfera 5, wučbnica za gymnazij	5/123/23-1A
29.	Zwučujemy a pisamy 6, džěłowy zešiwk	6/96/23-1A
30.	Pó droze 2, wučbnica, 2. nakład, ds.	8/70/23-2B
31.	Pó droze 2, žěłowy zešyw, 2. nakład, ds.	8/71/23-2B
32.	Terra 8, wučbnica za wyše šule	8/74/23-1A
33.	Jakub Bart Čišinski	8/68/23-2A
34.	Wobrazy serbsčiny 11/12, wučbnica za gymnazij	11/33/23-1A

Pšeglěd planowanych titelow za 2023

4 wudaša	Lutki (za Dolnu Łužycu)
4 wudaša	Lutki (za Górnju Łužycu) inkl. wudaše za wótkubłarki a wótkubłarjow
11 wudašow	Płomjo
11 wudašow	Płomje
4 wudaša	Serbska šula

Pšeglěd planowanych casopisow za 2023

5. Projektowe žěło

Projektowe žěło wopśimuje teke 2023 wjele kuždolětnych projektow (glej rozpsawa 2022).

Wósebnje projekty 2023:

- Šula w zelenem
- WITAJ-camp
- BTU-rallye abo zgromadny projekt za wuknikojstwo DŁ a HŁ w Carnem Chołmcu
- Serbski familijowy žeń
- pódpěra za serbskorěčne familije
- projektowe dny w Serbskem muzeju w Chóšebuzu
- cytańske wuběžowanje ds.
- Swójbna schadźowanka w Radworju
- cytańske wubědźowanje hs.
- žišecy program na Mjazynarodnem folklornem festiwalu
- žiwadłowe dny
- comicowy workshop w Hornim Hajnku
- projektowe dny z wuknikami
- „film a rozmołwa“ w internaše Serbskego gymnaziuma Budyšyn
- Cytańska noc/cytańske dyrdakojstwo
- Žišecy program w ramiku Swěženja župow
- Pšedcytański žeń
- wuměske wuběžowanje za žišownje ds.
- comicowe wuběžowanje za šule ds.
- swěžeń serbskeje rěcy
- synchronizacija filma „Mała wjera“
- comicowy workshop z Štefanom Hanušom
- pšedcytański žeń za cełu Nimsku
- Witaj-grajne wótpódnjo

- Žeń serbskich pedagogowkow a pedagogow
- pódpěra w šulach we ramiku „nachwatanje pó koronje“
- Cesćenje angažerowanych młodostnych na pólu dolnoserbskeje rěcy

6. Rěčne kurse

- Witaj-kurse za dorosćonych w Gł
- rěčne kurse za pedagogiski personal a pśistajonych serbskich institucijow ako teke wokrejsowu Budyšin a Zgórjelc w kooperaciji z LaSuB w Gł
- tśidnjowske intenziwne kurse za wótkubłaŕki w Dł

7. Internat Serbskego gymnazija Budyšin

1. nawjedowanje (wopśimješa, organizacija)
 2. zgromadne žěto z gymnaziumom, serbskimi institucijami a z krajneju ražcownju
 3. zwopšawdnjenje pšawniskich pśedpisow za žěto w internatoma
 4. žěto ze starjejšymi
 5. mentorstwo za praktikantow
- doglěd a pedagogiski pšewózowanje
 - wugótowanje serbskich swěženjow a swěženjow gymnaziastow (serbskorěčne pšinoski, reje, wiše girlandy ...)
 - sportowe zarědowanja
 - organizacija eksternych referentow k aktualnym temam
 - baslenje a pjacenje (pjacenje srokow, wupyšnjenje jatšownych jajow ...)
 - podpěra pši wuknjenju
 - internatny swěžeń a internatny wulět
 - grajne abo filmowe wjacory
 - wušywanje rubiška za serbsku drastwu
 - sebjezašćitowański kurs (M. Domaška)
 - woglěd pśedstajenjow Nimsko-Serbskego ludowego žiwadła (NSLŽ) resp. sobustatkowanje w serbskich inscenacijach

8. Dolnoserbski internat Chśěbuz

1. nawjedowanje (wopśimješa, organizacija)
 2. zgromadne žěto z gymnaziumom, serbskimi institucijami, młožinskim amtom a Ministarstwom za kubłanje, młožinu a sport (MBS)
 3. pśesajenje pšawniskich pśedpisow za žěto w internatoma
 4. žěto ze starjejšymi
 5. mentorstwo za praktikantow
- ptaškowa swajźba (pjacenje srokow)
 - fašing
 - zapustowy pšešeg (gósobodowanje pšešega)
 - mólowanje jatšownych jajow
 - wšakorake wulěty, na pśikład do grožišća Raduš
 - internatny swěžeń

- woglěd filmowego festiwala
- workshop (rejowanje abo sport)
- kjarmuša
- Janšojski bog / gódownicka / sw. Mikławš
- wšakorake wjacory (baslenje, serbske referaty a diskusije, serbske filmowe wjacory)
- grajny wjacor

9. Młožinske socialne žěto

Šulske socialne žěto

Team za šulske socialne žěto pšewóžuju wuknice a wuknikow pši wuwisu k dorosćonemu cłowjekoju. Pódpěruju jich pši zmejstrowanju žywjenskich nadawkow a wobwliwowanju swójskeje biografije. Spěchuju se kompetence k rozwězanju swójskich a socialnych problemow a wupominanjow dalejuwušiša wósobiny. Nazgónjenja swójskich mócow a słabosćow, rozestajenje z tym a spěchowanje wósobinskih kakosćow su pši tom zasadne. Kritiske myslenje a zaběra z aktualnymi temami to pozitiwnje wobliwujotej. Dalšny nadawk jo wuwise zajmowanosci napšešiwu drugemu, wobswětoju a pširože. Kreatiwne rozestajenje z wšakimi temami, kreatiwne zaběry a zbliženje pširodneje pedagogiki žěto šulskich socialnych žětašeřkow wudopořnjuju.

Serbska wuša šula „Michał Hórnik“ Worklecy

- wuwise socialnych kompetencow
- žěto ze wuknikami w rědowniskem cełku k rozwězowanju problemow a k pólpšenju klimy w šuli
- pšigótowanje na pówołańske perspektiwy a planowanje wukubłanja

Serbska wuša šula „Dr. Marja Grólmusec“ Radwor

- wuwise socialnych kompetencow
- pšewóženje a pódpěrowanje za wuknikow z wósebnymi wuknjeńskimi šěžkosćami
- wuwise šulskeje zagrody ako zelena rědownja

Šulski a zmakański centrum Budyšin – Serbska wuša šula Budyšin

- pšinoski k pólpšenju šulskeje klimy a pódpěra pši wuwisu wuknikojskego angažementa
- kubłańske póbitowanja za wuknikow a jich starjejšych (drogowa prewentacija, wobchadanje z nowymi medijami atd.)
- pšigótowanje na žywjensku drogu wukubłanja / pówołanja
- zeznaše / skšusjenje rědowniskego cełka pšez elementy dožywjenskeje pedagogiki

Serbska wuša šula Ralbicy

- pšewóžowanje jednotliwych wuknikow, kótarež trjebaju wósebnu pódpěru
- starjejšyne žěto
- póbitowanja za jednotliwe wuknikojske kupki k wutwórjenju dowěrliweje zgromadności

Wuša šula „Dr. Marja Grólmusec“ Slěpe

- pšewóžowanje jednotliwych wuknikow, kenž trjebaju wósebnu pódpěru
- kubłańske póbitowanja za wukniki a jich starjejšych (drogowa prewentacija, wobchadanje z nowymi medijami, napšawy pšešiwu mobbingoju atd.)

- rozwężanie problematycznych sytuacji zgromadzone z potrójnymi wnikami, starszymi, wycabnikostwom, młozinskim amtom a nosarzami pomocy psi kublanju (HzE)

Żęto we wobłukoma familijowego kublanja a mobilnego młozinskego žęta se njeplanuju, tak dłužno ako žęłowe městna njejeje wobsajzonej.

15.11.2022 | redakciski kóńc

dr. Beata Bręzanowa
wjednica RCW